

Inleiding gehouden door ds. Weerd op de wijkgemeenteavond over pastoraat van 20 april 2016.

Lezen: Efeze 4: 1-16

Geliefden in de Here Jezus,

We zijn hier vanavond bij elkaar als wijkgemeente om na te denken over het pastoraat. Een thema dat vanuit het beleidsplan onze aandacht behoeft. Levende stenen, dat is het motto van ons beleidsplan. Dat geldt voor zondag in de dienst, dat we betrokken zijn en samen deelnemen. Maar dat geldt ook op andere momenten.

Wat de kerkenraad betreft zijn de vragen over pastoraat misschien nog wel belangrijker dan de vragen over de liturgie. Niet dat de eredienst minder belangrijk is, maar misschien zijn de vragen over het pastoraat, over hoe zijn we levende stenen ook buiten de eredienst om, in onze tijd nog wel nijpender dan de vragen naar de precieze vormgeving van de eredienst.

Hoe houden we elkaar in deze tijd vast, in het oog en in het hart? Hoe blijven we op elkaar toezien, elkaar vasthouden, als het gaat om groepen in de gemeente, flanken, maar ook hele concrete leden van de gemeente, die om allerlei redenen losraken van de wijkgemeente. Hoe houden we elkaar vast in Christus in deze tijd, waarin dat verre van vanzelfsprekend is.

Het is dus ook geen thema dat we moeten behandelen omdat het beleidsplan dat aangeeft, maar omdat het van wezenlijk belang is in deze tijd.

Ik noem enkele vragen, die ons als kerkenraad bezig houden. Niet om nu de antwoorden te geven, maar om jullie daarin te laten delen. In de hoop dat we samen ook een stukje verder mogen komen. Dat we met elkaar in gesprek komen en ook samen een stap kunnen maken.

De belangrijkste vraag die eigenlijk ons uitgangspunt is: Hebben we alle gemeenteleden in beeld? Is iedereen met een ander verbonden? En: in hoeverre kun je dat organiseren? Wat is goed om te organiseren en waar zullen gemeenteleden ook zelf zorg moeten dragen voor elkaar op een niet-georganiseerde, op een spontane manier?

Als kerkenraad signaleren we dat toch regelmatig mensen zich niet gezien weten. Dat er soms dingen niet goed gaan als het gaat om de pastorale betrokkenheid.

Dat heeft ook alles te maken met de tijd waarin we leven, met de plaats die de kerk heeft in de samenleving en met de individualisering die ook het kerkelijk leven is binnengekomen. Bepaalde sociale structuren zijn minder dan eerder en dat maakt dat je elkaar soms minder makkelijk in beeld hebt. Waar ligt welke verantwoordelijkheid en hoe organiseer je dat in 2016? Dat is eigenlijk de hoofdvraag.

En hoe ga je ermee om dat er enerzijds heel veel mensen betrokken zijn, maar anderzijds de kring van betrokken gemeenteleden kleiner wordt en de mensen, die je wilt helpen en bereiken misschien wel meer.

Vragen die daaraan gekoppeld zijn: Wat is pastoraat eigenlijk precies?

Het is de herderlijke zorg voor de gemeente vanuit het besef dat de Heer onze Herder is en dat Jezus de Goede Herder wordt genoemd. Maar wat valt daar dan precies allemaal onder? Het gaat om zorg en aandacht voor elkaar. Maar het gaat ook om het geestelijk gesprek. En gaat het dan naast het bemoedigen van elkaar om het vermanen van elkaar? Mogen we elkaar ook aanspreken op bepaalde zaken? En gaat het ook om het toerusten van elkaar, als het gaat om geloofsopvoeding of andere thema's?

Dat roept ook de vraag op: Wat is dan in dat kader precies de rol van de kerkenraad? Is het pastoraat een taak van de kerkenraad, of is het principieel een taak van de gemeente?

Bestaat er zoiets als 'onderling pastoraat'?

Er zijn wel mensen die ervoor pleiten om het begrip pastoraat te beperken tot de kerkenraad. De kerkenraad vertegenwoordigt Jezus Christus, de Goede Herder en dus verleent de kerkenraad pastoraat en verder kun je het dan hebben over het 'omzien naar elkaar' van gemeenteleden.

Misschien kan dat onderscheid iets helpen om de zaken enigszins duidelijk te krijgen.

Toch vraag ik me af of dat onderscheid juist is. Ik heb volgens mij al wel eerder gewezen op het boek, dat de titel draagt: 'Oog voor elkaar'. De auteur gaat alle teksten langs, waar in het Nieuwe Testament iets wordt gezegd over 'elkaar'. En dat zijn nogal wat plekken.

Het is opvallend dat ook het bidden voor, het vermanen en het belijden van de zonden aan elkaar gebeurt. We worden opgeroepen te bidden voor elkaar, om elkaar te vermanen en om elkaar de zonden te belijden. Blijkbaar zijn dat niet alleen maar taken voor een kerkenraad.

In zijn conclusies zegt Versteeg dan ook iets over het ambt: 'Het ambt is niet gegeven om de roeping die de gelovigen tegenover elkaar hebben, over te nemen, maar juist om die roeping aan te geven'.

De ambtsdragers zijn dus geroepen om de gemeenteleden aan te sporen hun taak ten opzichte van elkaar uit te voeren. En dan doet hij ook een beroep op Efeze 4.

Een ander veld van vragen ligt bij de vormgeving van het pastoraat.

Wij kennen vanouds de vorm van het persoonlijke huisbezoek. Momenteel is het de bedoeling dat een sectie-ouderling met een bezoekbroeder eens in de twee jaar de zogenaamde pastorale eenheden langs gaat. Het is mooi om elkaar dan in kleine kring te ontmoeten. Dat wordt vaak als waardevol gezien.

Er zijn allerlei dingen over te zeggen hoe dat in de loop van de tijd is gegroeid.

Daarnaast zijn er allerlei vormen van pastoraat, georganiseerd of gegroeid in de praktijk. We kennen de bezoekbroeders, ook voor ouderen, er is een vrouwencontactgroep met een aantal taken en er is een zogenaamde pastoraal team, waar mensen, die daarvoor toegerust zijn, extra pastorale zorg op zich kunnen nemen.

Daarnaast gebeurt er van alles spontaan. Er zijn kringen en verbanden, waar mensen elkaar nabij zijn. Met name de Bijbelkringen hebben die functie zonder dat dit strak vanuit de kerkenraad is georganiseerd.

Nadeel is dan wel weer dat het dan al gaat om de positief betrokken mensen, die het zien zitten om zo'n Bijbelkring ook te volgen. Terwijl je ook zorg wil dragen voor hen die daar geen deel van uitmaken.

Zijn dit de vormen die in onze tijd passen en helpen om die onderlinge liefde in de gemeente op de gemeente manier vorm te geven? Is er meer nodig of andere zaken?

Zijn er niet bepaalde groepen, die wat buiten de boot vallen? Er wordt nagedacht over jongerenpastoraat. Want hoe zijn jongeren anders verbonden?

Een andere vraag is nog wie er precies tot de gemeente behoren? Wij hanteren als gemeente een aanduiding bij onze leden. Kerkelijk meelevend, half-kerkelijk meelevend en niet-kerkelijk meelevend. Dat is een helpend onderscheid.

Maar hoe zit dat dan precies? Horen niet-kerkelijk-meelevenden bij de gemeente. Als dat zo is, wat betekent dat dan? Het is toch niet zo dat we hen overdragen aan enkele fanatiekelingen van de evangelisatiecommissie?

Wie is er verantwoordelijk voor die toch niet kleine groep.

Er is een pilot gaande in een van de secties met buurtontmoetingen. Zou het niet helpen om mensen juist in een bepaalde straat, een bepaald gebied, een bepaalde sectie voor elkaar te laten zorgen. Die zitten letterlijk het dichtsbij elkaar. En kunnen die niet met elkaar het best aanvoelen, wat er nodig is voor een niet KM-er, of een jongere uit die buurt? Op zijn minst dat even met elkaar doornemen.

Via de verschillende vormen van pastoraat zijn er ook vrouwen betrokken. Hoe wordt er pastoraat verleend aan een vrouw alleen?

Daarnaast nog de vraag wat een huisbezoek precies is. Is dat een gesprek over de bijbel. Ga je het met mensen hebben over hun rol in de gemeente? Of neem je veel meer het levensverhaal van de ander als uitgangspunt om dan te kijken, wat je daar vanuit het geloof, vanuit de relatie met God over kunt zeggen?

En weten we van elkaar dan precies wat we verwachten? Leeft er een bepaalde verwachting bij mensen die bezoek krijgen. En wat is die verwachting dan? En moet in elke vorm van pastoraat dan de Bijbel opengaan?

Hoe willen we als gemeente in die zin ook bekend staan. In de dienst van bevestiging van ambtsdragers is daar het een en ander over gezegd wat wel weerklank vond. Zouden we niet bij uitstek een gemeente kunnen zijn, waar op allerlei plekken de Bijbel opengaat. Waar je met elkaar over de Bijbel praat?

Zou dat kenmerkend kunnen zijn? Een gemeente levend bij het Woord? Zou je voor het huisbezoek een bepaald Bijbelgedeelte ter bespreking kunnen nemen dat dan door heel de wijkgemeente wordt gedaan?

Want Christus is aanwezig door Woord en Geest. Waar twee of drie in mijn Naam samen zijn, daar ben ik.

En dan zijn er misschien ook nog wel allerlei terreinen, waar vandaag de dag ja, pastoraat voor nodig is. Toerusting op allerlei gebieden. Onderling gesprek: over thema's zoals geloofsopvoeding, over ethische kwesties over geloofsbeleving. Is dat pastoraat of is dat een breder thema?

Ik ga vanavond niet op al die vragen een antwoord geven. Daar zijn we als kerkenraad mee bezig.

Ik wil wel wijzen op de route die we als kerkenraad afleggen: Vanuit de eredienst als hart van het gemeente-zijn, willen we nadenken over het pastoraat: hoe geven we vorm aan de verbondenheid met elkaar in het gemeentelven. Van daaruit willen we ook doordenken naar het leven van alledag. Hoe kunnen we als discipel van de Here Jezus leven in het leven van alledag? Ik ben er ook van overtuigd dat alleen op die manier de gemeente ook een missionaire gemeente kan zijn. Dat kan alleen waar we ook in het leven van alledag als gemeente en als individuele christenen gestalte weten te geven aan de roeping om als volgeling van Jezus te leven. Als we dat niet ergens kunnen duidelijk maken, hebben grote missionaire initiatieven geen zin.

Ik wil wel vanuit Efeze 4 enkele zaken naar voren brengen.

En ik ga uit van een indeling. Het gaat om gemeente-zijn met elkaar en om gemeente-zijn voor elkaar.

1. Allereerst met elkaar.

Efeze 4 begint heel duidelijk bij de eenheid. Dat is niet zozeer de eenheid, die je samen met elkaar maakt. Het is de eenheid, die vooraf gegeven is. De eenheid van de Geest moet worden bewaard. Dat betekent dat zij er ten principale is. Dat kan niet genoeg benadrukt worden.

Dat wordt eigenlijk nergens zo duidelijk als in Efeze 4. Het is de eenheid van het ene Lichaam van Christus, van de ene Geest van God, van de ene doop. Van de ene Zaligmaker Jezus Christus.

De eenheid van het christelijk geloof kun je niet maken, alleen maar breken. De eenheid is er gewoon als gegeven als je bij Christus hoort. Dat hoort bij de belijdenis. Ik geloof een heilige algemene christelijke kerk, dat is de gemeenschap van de heiligen. Je bent dan automatisch aan de andere gelovigen verbonden.

Het fundament van de eenheid ligt in het heilswerk van Jezus Christus. Dat is wat ons verkondigd is en wat ons verkondigd wordt. En dat moet ook het fundament blijven.

In Efeze 4 wordt dat ook verbonden met Jezus' hemelvaart. Dat past bij de tijd waarin we leven.

Het is een mooi citaat uit Psalm 68. De Overwinnaar deelt uit. Maar de Overwinnaar is wel de gekruisigde. Voordat hij opvoer, moest hij eerst afdalen. Zo wordt zijn heilswerk hier naar voren gebracht. Hij deelt uit van alles wat Hij heeft verworven. Hij maakt ons vrij om onze gaven in te zetten. Niet langer geboden aan de slavernij van de zonden. Maar bevrijd tot dienst aan elkaar en zo aan Hem.

2. Naast het gemeente met elkaar, is er het gemeente-zijn voor elkaar.

In vers 11 gaat het over de ambten die tot taak hebben om de heiligen toe te rusten tot het werk van dienstbetoon.

Toerusten: een woord dat gebruikt wordt bij de uitrusting van schepen, de oefening van een leger en in de medische wereld. Een been wordt gespalkt en een arm wordt in de kom gezet.

Het gaat dus om het zo faciliteren dat het werkt.

De heiligen, dat zijn de gemeenteleden. Dat zijn zij, die bij Christus horen en in Hem heilig zijn.

Apostelen, profeten, evangelisten en herders en leraars hebben dus de taak om de heiligen toe te rusten. De ambtsdragers dienen de gemeente te leiden in het onderlinge dienstbetoon. Ze dienen daarin voor te gaan en de gemeente daarbij te helpen.

Bij een Bijbelstudie over dit gedeelte zou ik wel een toepassingsvraag hebben: is dat waar de kerkenraad nu vooral mee bezig is? Denkt u daar eens over na.

Of doet de kerkenraad dat wat eigenlijk de gemeente onderling zou moeten doen?

Wordt u voldoende toegerust om elkaar te kunnen dienen? Zijn de huisbezoeken daarop gericht?

3. Wat is het doel van dat alles:

Het doel is dat de gemeente groeit.

Er is dan allereerst een groeien in eenheid. Hoewel we principieel één zijn in Hem, is het wel nodig dat de eenheid ook concreet gestalte krijgt. Die eenheid is niet een soort vaag principe, maar vraagt juist om hele concrete uitwerking. Dat vraagt ook om een daadwerkelijke betrokkenheid.

Dat vraagt om al die vormen van elkaar: elkaar dienen, helpen, eren, elkaar opbouwen, elkaar vergeven, elkaar verdragen, vriendelijk en barmhartig zijn, elkaar onderdak bieden, elkaar onderdanig zijn, elkaar uitnemender achten, elkaar leren.

Kennis van de Zoon van God. We hebben elkaar nodig om Christus te leren kennen, Ieder mag de ervaringen van het leven met Christus inbrengen. Laten we die ervaringen met elkaar delen.

Tot volwassenheid, zodat het lichaam ook staande blijft in het woelen van de tijd. Zodat we niet zomaar met van alles worden meegezogen. Volwassen zijn betekent ook dat je je eigen keuzes maakt. Als persoonlijk christen, maar ook als gemeente. Je weet waar je voor staat, wat je basis is en je laat je niet zomaar omver duwen. We zijn niet zomaar van slag als er even iets anders gaat. We kunnen een stootje hebben en laten ons niet zomaar met allerlei ideeën meevoeren.

Toegroeien naar Christus. Christus is het Hoofd. Maar het lichaam heeft zich naar Hem te voegen. Het betreft dus ook een groei in heiligheid en toegewijd leven. De weg die Christus is gegaan is de weg met God en de weg van God. Het hoofd is bij God in de hemel. Dat is in de volmaaktheid. Dat bepaalt ook de groei van het lichaam in heiligheid. Kolossenzen 3 – daar zijn, waar Christus is.

Tot opbouw van zichzelf in de liefde. De liefde is het uiteindelijke doel. Daar is het altijd weer om te doen. Het is mooi dat dit gedeelte daarmee eindigt. Het doel van dit alles is gelegen in de liefde.

De liefde is doel in Zichzelf. Dat is de reden dat God ons heeft gemaakt. In liefde om lief te hebben. Als de gemeente zo functioneert voldoet ze daarmee ook aan haar doel. Dan wordt het vanuit Christus in zichzelf opgebouwd tot liefde. Een ander doel is er niet.

Dan is de Geest werkzaam in het lichaam. Dan leeft het lichaam en zorgt voor zichzelf. Het onderhoudt zichzelf.

Er zit hier een wederkerigheid in de groei van het lichaam als geheel en de groei van ieder lid afzonderlijk. Alleen als het individuele lid groeit, kan ook het geheel groeien.

De ambtsdragers spelen een belangrijke rol als het gaat om de verbindingen. Zij vormen de verbinding tussen de leden.

Het hele veld van vragen mag vanavond aan de orde komen: Wat is pastoraat, hoe functioneert het? Is er groei, bij gelovigen en groei in het lichaam als geheel?

Ik geef nu het woord aan de gemeenteleden. Zij geven een impressie van hoe zij het pastoraat in de gemeente beleven. Een persoonlijke impressie om het onderlinge gesprek ook op gang te brengen.

We hebben hen drie vragen gesteld. Ze hebben elk 5 minuten gekregen om iets van hun ervaringen te delen.

Wat kun je verwachten van de kerkenraad?

Wat kun je verwachten van andere gemeenteleden?

en

Wat kan er van jou verwacht worden?

Andries Rebel

Ans Brands

Gert Jaap Lustig

Margreet Visser

Laurens Klijn

Ds. Weerd

20 april 2016